

Behind The Scene

เรื่องเล่าจากนักสืบดรามาระดับ

นางสาวชุลีพร ทองเก่า

งานสังคมสงเคราะห์และสุขภาพจิต

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

หากแม่...

เลือกเกิดได้

หากแม่เลือกเกิดได้ คงไม่มีใครอยากเกิดในคุก ขณะเดียวกันหากเราเลือกที่ตายได้ ก็คงไม่มีใครอยากตายที่ วัดพระบาทน้ำพุเช่นเดียวกัน

ชีวิตในวัยเด็กที่ขาดแม่มาตั้งแต่เกิด เนื่องจากแม่ติดคุก ญาติพี่น้องไม่ให้การยอมรับแม่ที่ทำงานผิดกฎหมาย ถ้ามถึงพ่อในความทรงจำสุดท้ายก็คือ

“...พ่อเสพยาจนซ็อก ป่อกี้ตั้งมารับตัวพ่อไป ตอนนั้นผมเด็กมาก ผมจำชื่อพ่อไม่ได้ ศพพ่อผมก็ไม่เคยเห็น”

ชีวิตที่ไม่มีทั้งแม่และพ่อต้องเร่ร่อนอาศัยใต้สะพานลอยเป็นที่หลับนอน จนในที่สุดมาถึงทางตันก็ต้องกลับไปค้ายาเหมือนที่เคยช่วยแม่ส่งยาตอนเด็กๆ

ชีวิตของคนคนหนึ่งที่วนเวียนเข้าออกคุกตลอด 28 ปี เกิดมาจากคุกไม่เคยแจ้งเกิด ไม่เคยทำบัตรประชาชน และไม่เคยมีชื่ออยู่ในฐานทะเบียนราษฎร ตั้งแต่จำความได้ก็เป็นเด็กส่งยา โทมาก็ค้ายาเป็นอาชีพหลัก บ่อยครั้งโดนเพื่อนหักหลังทำให้ต้องเข้าไปอยู่ในคุก ชีวิตจึงวนเวียนเข้าออกคุกไม่ต่างอะไรกับห้างสรรพสินค้า

ครั้งล่าสุดออกจากคุกมาได้ประมาณ 6 เดือน ก็ผันตัวเองไปเป็นเด็กเสิร์ฟสถานบันเทิงแห่งหนึ่งย่านมักกะสัน โดยไม่หันไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก แต่โชคชะตาก็เล่นตลกให้ต้องมาป่วยด้วยโรคมูมิคุ้มกันบกพร่อง โรคที่คนในสังคมต่างพากันรังเกียจ หลังจากทราบผลได้เพียงหนึ่งเดือน อาการก็ทรุดลงอย่างหนัก มีอาการปวดศีรษะอย่างรุนแรง ร่างกายซูบผอม แขนขาอ่อนแรง ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ อีกทั้งผิวหนังที่ดำคล้ำ มีรอยสักเต็มตัว เพื่อนบ้านแสดงท่าทีรังเกียจไม่ต้องการให้อาศัยอยู่ร่วมชุมชนด้วย ด้วยความคิดที่ว่า

“...เอามันไปไว้ที่ไหนก็ได้ ไม่ยากให้มันมาตายที่นี่”

ทางออกของเพื่อนบ้านคือโทรศัพท์แจ้งให้รถโรงพยาบาลไปรับ หวังจะให้มาอยู่ที่โรงพยาบาล แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดของโรงพยาบาลที่ไม่สามารถรับผู้ป่วยไว้เป็นเวลาหลายวันได้ ผู้ป่วยจะต้องหาที่อยู่ใหม่ที่ไม่ใช่โรงพยาบาล เกิดคำถามขึ้นว่า แล้วจะไปอยู่ที่ไหน ในเมื่อบ้านเช่าเดิมที่เคยอยู่ก็กลับไปไม่ได้ ญาติก็ไม่มี มีเพียงภรรยาของผู้ป่วยคนเดียวเท่านั้นที่คอยให้ความดูแล และครอบครัวของภรรยาก็มีปัญหาที่ไม่สามารถรับผู้ป่วยไปดูแลที่บ้านได้ อีกทั้งอาการป่วยที่มีแต่ทรุดกับทรุด เนื่องจากโรคดังกล่าวอยู่ด้วยกำลังใจที่เข้มแข็ง หากผู้ป่วยขาดแรงจูงใจในการมีชีวิตอยู่แล้วนั้น การรักษาก็ไม่ประสบความสำเร็จ

นักสังคมสงเคราะห์พบผู้ป่วย ภาพแรกๆที่เห็นคือ ผู้ป่วยชายร่างกายซูบผอมแบบหนังหุ้มกระดูก เรือนร่างเต็มไปด้วยรอยสัก ไม่สบตาและหันหน้าหนีเมื่อพูดคุยกับผู้อื่น นักสังคมสงเคราะห์จึงไม่แปลกใจเลยว่าทำไมเจ้าหน้าที่ต่างพากันแสดงท่าทีเอือมระอากับผู้ป่วยรายนี้

สิ่งหนึ่งที่นักสังคมสงเคราะห์พยายามทำความเข้าใจก็คือ การเคารพในความแตกต่างของแต่ละบุคคล ผู้ป่วยรายนี้ขาดความอบอุ่นมาตั้งแต่เกิด ดำเนินชีวิตมาด้วยความหวาดระแวง จึงเป็นการยากที่เขาจะไว้วางใจผู้อื่น และสิ่งที่ทำให้นักสังคมสงเคราะห์หมั่นกำลังใจในการที่จะทำงานกับผู้ป่วยรายนี้ต่อไปก็คือ เจ้าหน้าที่หลายคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ผู้ป่วยคือพูดคุยไม่รู้เรื่อง ให้ทำอะไรก็ไม่ทำ แต่ในขณะที่นักสังคมสงเคราะห์พูดคุยกับผู้ป่วย ผู้ป่วยสามารถตอบคำถามและยิ้มให้กับนักสังคมสงเคราะห์ได้ เป็นปฏิกริยาตอบสนองที่ผู้ป่วยรับรู้ได้ถึงความช่วยเหลือที่นักสังคมสงเคราะห์มีให้แก่ผู้ป่วยรายนี้

“อยากไปอยู่วัดพระบาทน้ำพุ” “อยากเห็นหน้าแม่ซึกครั้ง”

ความต้องการสุดท้ายของชีวิตที่ผู้ป่วยบอกกับนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งขณะนี้แม่ของผู้ป่วยต้องโทษอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงแห่งหนึ่งด้วยคดีค้ายาบ้า และผู้ป่วยก็มีการไม่สู้ดีนัก จึงเป็นการยากที่เธอจะพาแม่และลูกมาเจอกันได้ อีกทั้งยังมีอุปสรรคเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทาง รวมถึงปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย

นักสังคมสงเคราะห์ได้ติดต่อประสานงานไปยังสถานที่รับดูแลผู้ติดเชื้ทุกแห่งในประเทศไทย เจ้าหน้าที่ทุกคนบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า “เตียงเต็ม ให้ทำเรื่องขอจองคิว” นั่นก็หมายความว่า ต้องรอคิวผู้ป่วยรายเก่าเสียชีวิตลงเสียก่อนจึงจะเข้าไปอยู่ได้ ปัญหาของผู้ป่วยรายนี้จึงมีทั้งเรื่องผู้ดูแล ที่พัก รถนำส่ง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และที่สำคัญที่สุดคือกำลังใจของผู้ป่วยและน้ำใจของคนรอบข้าง

ในขณะที่เดียวกันก็เกิดคำถามขึ้นว่า เพราะเหตุใดหน่วยงานที่ให้ความดูแลผู้ติดเชื้อเหล่านี้จึงมีแต่หน่วยงานของเอกชนหรือ NGO เท่านั้น ทำไมถึงไม่มีหน่วยงานภาครัฐ หรือภาครัฐมองว่าผู้ป่วยเหล่านี้คือภาระของสังคม ที่ไม่ใช่หน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐบาล

นักสังคมสงเคราะห์ได้นำปัญหาของผู้ป่วยคนดังกล่าวไปขอคำปรึกษาจากนักสังคมสงเคราะห์ท่านอื่นๆ ภายในหน่วยงาน นักสังคมสงเคราะห์ท่านหนึ่งได้เคยอ่านบทความจิตอาสาของพลเมืองดีท่านหนึ่ง เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก คนไร้ญาติ ไร้ที่อยู่อาศัย ฯลฯ นักสังคมสงเคราะห์จึงได้ติดต่อประสานงานไปยังพลเมืองดีท่านนี้ ซึ่งท่านก็ยินดีให้ความร่วมมือกับนักสังคมสงเคราะห์และยินดีให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยด้วยความเต็มใจ พลเมืองดีท่านนี้จึงเปรียบเสมือนออกซิเจนช่วยต่อลมหายใจให้แก่ผู้ป่วยรายนี้ได้มีชีวิตต่อ โดยอาสาจะพาผู้ป่วยรายนี้ไปส่งวัดพระบาทน้ำพุ และอาสาจะดำเนินการเรื่องการติดต่อประสานงานทั้งหมดให้แก่ผู้ป่วยต่อจากนักสังคมสงเคราะห์

สิ่งหนึ่งที่นักสังคมสงเคราะห์เชื่อมาตลอดก็คือ ไม่มีใครโชคร้ายตลอด แต่ในความโชคร้ายก็ยังแฝงไปด้วยความโชคดี และอาจเป็นเพราะบุญเก่าหรือผลจากการกลับตัวในช่วงระยะเวลา 6 เดือนหลังจากพ้นโทษ ทำให้ผู้ป่วยรายนี้ได้มาเจอกับผู้หญิงที่ดีเช่นภรรยาคนปัจจุบันของเขา ทำให้เราได้เห็นภาพความประทับใจของผู้หญิงคนหนึ่งที่มีให้แก่ผู้ชายชื่อกุคนนี้ โดยไม่มีทำที่รังเกียจ ถึงแม้ว่าเขาจะขาดแม่มาตั้งแต่เกิด ญาติพี่น้องไม่ให้การยอมรับ เพื่อนบ้านรังเกียจ แต่วันนี้เขากลับได้ผู้หญิงคนหนึ่งมาช่วยเติมเต็มความรักที่เขาขาดมาตลอด อีกทั้งผู้ป่วยยังได้มาเจอกับพลเมืองจิตอาสาท่านนี้ บุคคลที่ทำให้ให้นักสังคมสงเคราะห์เข้าใจถึงคำว่า “ให้” อย่างแท้จริง

ชีวิตเราทุกคนอาจมีช่วงที่ก้าวพลาด ถึงแม้ว่าเราจะก้าวพลาดตั้งแต่ก้าวแรกที่เริ่มหัดเดิน แต่หากสติรู้ชอบชั่วดีของเรากลับคืนมา ก็ยังไม่สายที่เราจะก้าวออกมาจากเส้นทางเลวร้ายเหล่านั้น เรื่องราวชีวิตของผู้ป่วยรายนี้เป็นบทเรียนให้แก่ทุกคนที่เคยก้าวพลาดได้เป็นอย่างดี

6 เดือนอาจจะเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานสำหรับผู้ป่วยรายนี้ได้มีโอกาสกลับตัวกลับใจ แต่นักสังคมสงเคราะห์ก็เชื่อว่า ช่วงเวลา 6 เดือนของการกลับตัวนี้เองที่ส่งผลให้เขาได้มาเจอคนที่ดีอย่างภรรยาและพลเมืองดีท่านนี้ และสิ่งหนึ่งที่อยากวิงวอนขอให้ทุกคนในสังคมได้ให้โอกาสบุคคลที่เคยก้าวพลาด คือ ขอพื้นที่เล็กๆ ให้พวกเขาเหล่านี้ได้มีที่ยืนในสังคมบ้าง การตีตรา ดูถูกเหยียดหยาม เท่ากับเป็นการผลักไสให้คนที่เคยก้าวพลาดเหล่านี้ต้องเดินกลับเข้าไปสู่วงจรเดิมๆ อาชีพเดิมๆ และสุดท้ายก็ไม่พ้นที่ต้องเข้าไปอยู่ที่เดิมๆ ซึ่งก็คือคุก

สุดท้ายนี้ นักสังคมสงเคราะห์ก็ได้แต่หวังให้ผู้ป่วยรายนี้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นแม้จะอยู่ในช่วงสุดท้ายของชีวิต อย่างน้อยวัดพระบาทน้ำพุจะเป็นสถานที่ที่ให้ความเข้มแข็งทางจิตวิญญาณให้ผู้ป่วยได้ระลึกถึงในสิ่งดีงามในช่วงเวลาที่เหลืออยู่ และขอให้ผู้ป่วยได้มีโอกาสเห็นหน้าแม่ซักครั้งก่อนที่ลมหายใจสุดท้ายจะสิ้นสุดลง